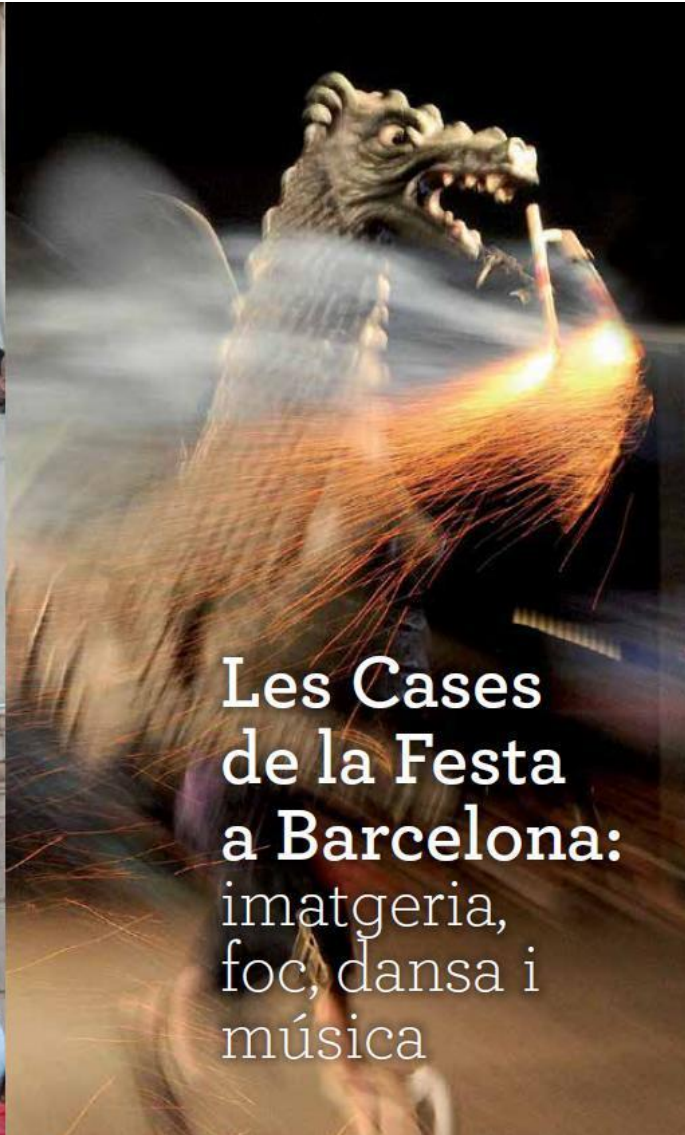

06
Q

Quaderns
del Consell
de Coordinació
Pedagògica

Les Cases
de la Festa
a Barcelona:
imatgeria,
foc, dansa i
música

Proposta d'activitats i recursos pedagògics

Les Cases de la Festa: activitats educatives sobre Imatgeria, Foc, Dansa i Música. Proposta d'activitats i recursos pedagògics.

Els gegants i els capgrossos pàg. 3

Activitats suggerides

Cançons i cantarelles

Poesies i lletres de cançons

Bèsties, diables i bèsties de foc pàg. 5

Activitats suggerides

Bestiari

Diables i bèsties de foc

Cançons i cantarelles

Poesies i lletres de cançons

Castells, castellers i castelleres pàg. 9

Activitats suggerides

Cançons i cantarelles

Poesies i lletres de cançons

La cobla i la sardana pàg. 12

Activitats suggerides

Cançons i cantarelles

Poesies i lletres de cançons

El flamenc pàg. 14

Activitats suggerides

Cançons i cantarelles

Poesies i lletres de cançons

Bibliografia pàg. 16

Els gegants i els capgrossos

Activitats suggerides

- Activitats en [JClíc](#):
  - [Gegants de Barcelona](#)
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - [Els gegants de la província de Barcelona](#), de Teresa Bernet, Eva Amargós i Alba Rubio, Barcelona, 2009
  - [Gegants i Capgrossos](#), de M. Roser Casas, Súria, 2004.
- Trencaclosques en línia:
  - [Gegants vells de la Casa de la Caritat](#)
  - [Gegants nous de la Casa de Caritat](#)
  - [Gegants nous de la plaça Nova](#)
  - [Gegants de la Ciutat](#)
  - [Gegants del Pi](#)
  - [Gegants de Santa Maria del Mar](#)
  - [Nan Cu-cut](#)
  - [Capgrossos macers](#)
  - [La Carassa](#)
- Fer retallables dels gegants i capgrossos del barri o de l'escola. Un exemple: [retallables dels gegantons del Mercat de Sant Antoni](#).
- Fer un capgròs, cada infant, cada classe o cada cicle, o de l'escola
  - Recursos
    - [Tècniques de construcció](#) (Jouscout): caps de cartró, paper maixé, a partir d'una galleda, etc)
    - [A partir d'un globus i pasta de paper](#) (Lacenet)
  - Exemples
    - Escola Bressol Municipal de Ribes de Freser, [dracs amb capses de cartró](#).
    - Escola Calderón de Barcelona, [capgrossos amb capses de cartró](#).
    - Fem manuals amb la Cristina, [En Pepe, el capgròs](#).
    - Xerrac Taller d'Expressió de Barcelona, [Taller de capgrossos](#).
    - Escola Turó Blau de Barcelona, [capgrossos amb capses de cartró](#).
    - Els gegants de Sant Vicenç de Torelló, [capgrossos amb capses de cartró](#).
- El joc dels gegants i els nans: els nens i nenes són al patí de l'escola i el mestre o mestra diu "gegants" o "nans", i ells han d'estar-se drets o ajupir-se segons l'ordre. Qui s'equivoca és eliminat i guanya qui arriba al final.
- [El joc de l'oca](#) de la Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella.
- Un conte (Adapt. C. Cuberes): [Els gegants del Pedraforca](#).

- Materials educatius i didàctics
  - Projecte [Els gegants i les gegantes](#), de La maleta del precinema.
  - Projecte [Gegants i capgrossos del Bages](#), de Lacenet (2005).
- Altres materials
  - Departament d'Ensenyament. [Construcció de gegants](#) (Navata). [Enregistrament vídeo en línia.] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, L'Escola a casa, Ara sortim!, 1996. [Consulta: 23 abril 2013].
- Activitats d'escoles
  - [L'escola i les festes tradicionals](#) (CEIP Orlandai de Barcelona). [Enregistrament vídeo en línia.] Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, L'Escola a casa. Mira què fem!, 1996. [Consulta: 23 abril 2013].
  - [Escola Sant Jaume de la FEP de l'Hospitalet](#).

Cançons i cantarelles

- *El gegant de Pi*. Lletra i partitura a la pàgina 28 de *Cançons populars i tradicionals a l'escola* (2002). Aquesta cançó també serveix per als gegants de la Ciutat. Es pot suggerir inventar-se una lletra amb la música del *Gegant del Pi* dedicada a gegants i/o capgrossos del barri o de l'escola.
- [Els gegants](#), amb lletra de Jaume Picas i La Trinca i música tradicional, interpretada per La Trinca en el disc *Festa Major*.
- [Els gegants van ballant](#), amb lletra de Josep Ma. Pujol i música tradicional interpretada per Noè Rivas. [Partitura](#).
- Cantarella: “Deu, vint, trenta i quaranta, toca el cul de la geganta; si la geganta no vol, toca el cul de qualsevol”.

Poesies i lletres de cançons

- *Tríptic de l'any, Corpus II*, [Gegants](#), Joan Maragall, 1895. N'hi ha una versió musicada per Miquel Pujadó al CD *Maragall, paraula viva*. Terrassa: Fundació Torre el Palau, 2011, dos discs (CD i DVD).
- [El gegant del Pi](#), Joana Raspall.
- [Toc de Festa Major](#), Olga Xirinacs.
- [El gegant encantat](#), Apel·les Mestres.
- [Els gegants](#), Jaume Picas i La Trinca, 1970.
- [Cançó de Festa Major](#), Miquel Desclot. N'hi ha una versió amb música de Celdoni Fonoll al CD *Antologia 1974-1998*. Barcelona: Picap, 2008, un disc (CD).
- [Ball de cercavila](#), Àngel Daban. Vegeu-ne la versió musical a “Cançons i cantarelles”.
- [Els gegants van ballant](#), Josep Ma. Pujol. Vegeu-ne la versió amb música de Noè Rivas a “Cançons i cantarelles”.
- *Una parella de gegants i Una altra parella de gegants*, a: Desclot, Miquel. *El domador de paraules. Poesies incompletes*. Barcelona: La Galera, 2012.

Bèsties, diables i bèsties de foc

Activitats suggerides

Bestiari

- Activitats en [JClic](#):
  - [El bestiari històric de Barcelona](#), d'Antoni Prim, 2010.
  - [El Seguici Popular de Barcelona](#).
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - [Correfocs](#), de Miquel Navarro.
  - [El Seguici Popular de Barcelona](#).
- Completar el [Romanço del Toc d'Inici](#) de Jaume Arnella, de 1993, afegint-hi les figures que no hi surten.

*L'Àliga, coronada,
representa la ciutat,
és expressió de justícia
noblesa i solemnitat.*

*La Mulassa llença guitzes
i coets que va petant,
va enfollida i socarrima
a qui es vol posar davant.*

*La Víbria és el drac femella,
amb cua de serp i pits,
és bèstia molt perillosa:
llença foc pels descosits.*

*Allarga el coll, la Tarasca,
i mossega amb grans bruels,
i llença, segons li sembla,
aigua, foc o caramels.*

*El Lleó, tot i la fama,
és xiroi i rialler:
brama i toca la campana
si és que li tires el diner.*

*El Bou, senyors, és pacífic
tot ho fa tranquil·lament,
amb candor, sense malícia,
fins quan empaita la gent.*

*El Drac treu foc per la cua,
per les ales i els queixals;
és perillós i maligne,
i el més fort dels animals.*

- Aprendre la melodia del *Toc d'Inici* i interpretar-la amb flauta dolça, flabiol i/o un instrument de percussió o Orff.

Toc d'Inici

A partir de la Cançó de Barcelona

Anònim

Arr. Jordi Fàbregas, 1993

Al CD Els Ministrils del Camí Ral (2012) podeu trobar-hi el [Toc d'Inici](#) interpretat per aquest grup, així com les músiques dels altres elements del seguici.

- Cantar el *Toc d'Inici* amb aquesta lletra composta per Joan Soler i Amigó el 2012:

LLETRA PER AL TOC D'INICI DE LES FESTES DE LA MERCÈ DE BARCELONA

*Festa! Avui és festa regalada!
Visca, visca! La Mercè la fa!
Ben mudats, la cara enriallada,
nois i noies, 'nem-la a celebrar!*

*Mena el gegant i remena la geganta,
salten els nans picant de mans
i la mulassa fa un pet a cada passa,
pertot arreu se sent tocar!*

*Festa! Avui és festa regalada!
sona el Toc per tots quatre cantons.
Els grallers toqueu i feu gatzara,
i els tambors, que sou eixordadors!*

*Bramula el drac i com giravolta l'àliga!
gruny el lleó i remuga el bou!
Pobra tarasca! Ai, ai! que cau en basca!
i les campanes van al vol!*

*Festa! Avui és festa regalada!
Els semàfors s'han pintat de verd
Nostres són els carrers i les places
Serpentines, vinga paperets!*

*Corre la víbria contenta i sense tírria
i els cavallets són cotoners.
Quan serà fosc, no s'acabarà la festa,
quan serà fosc, castells de focs!*

- Acolorir els animals del bestiar de Barcelona. A la publicació de Carteron i Garcia (2012) hi ha les imatges per a colorir de l'Àliga, el Lleó, la Mulassa, el Bou, la Víbria, el Drac, la Tarasca, els Cavallets, l'Arpella, el Doí, el Ca Cèrber, el Gaudiamus, el Drac de Gràcia, en Tolc, el Sagresaure, el Drac Volador de la Sagrera, la Farfolla de la Sagrada Família, el Pitu - Drac de Sants, el Xot de Sants, el Griu, el Drac la Meri, el Drac Baró de Nou Barris, el Drac la Trini, el Drac de Sarrià, la Víbria del Poblenou, el Drac Estarrufat del Poblenou, el Fènix del Poble Nou i la Porca de Sant Antoni. Les imatges del bestiar històric també es poden trobar [aquí](#).
- Amb fotografies, dibuixos fets pels infants mateixos o amb les postals que tenen al Palau de la Virreina mentre dura l'exposició de les figures del Seguici, fer un [full de rengle](#), amb l'ordre oficial.
- Muntar el Seguici amb les figures del [retallable](#) de l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya de 1991.

- Construir un trencaclosques de sis cubs: imprimir les sis imatges en rectangles de 15 cm x 10 cm tallar-los en sis quadrats de 5 cm x 5 cm i enganxar-les a les cares de sis cubs de cartró de 5 cm x 5 cm x 5 cm construïts prèviament, un tros a cada cub.

- Materials educatius i didàctics:
  - Riera, M. Mercè. [Bestiari històric de Barcelona 1. Material didàctic](#). Barcelona: Departament de Festes i Tradicions de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, 2009. [Consulta: 23 abril 2013].
  - Batalla, Montse; Domínguez, Xevi. *En Pau, l'Arnau i l'Anna a...*, Terra de foc. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Interior, 2011. Disponible també en línia [aquí](#). [Consulta: 23 abril 2013].
- Activitats d'escoles:
  - Mora, Maria Carles. [Que bèstia!: Anàlisi del bestiari popular català](#). [en línia.] Lleida: IES Gindàvols, 2009. [Consulta: 23 abril 2013].
  - [Hem dibuixat el bestiari històric de Barcelona i n'hem creat de nou](#), Escola Font d'en Fargas de Barcelona, 2011.
  - [Construir dracs amb oueres de cartró](#), Escola Pau Casals de Viladecans.

Diablers i bèsties de foc

- Activitats en [JClíc](#):
  - [Diablers i foc](#).
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - [Correfocs](#), de Miquel Navarro.
  - [El Seguici Popular de Barcelona](#).
- Acolorir els animals del bestiari, a la publicació de [Carteron i Garcia](#) (2012).
- Construir el diable retallable del [Troba foc](#) de la Trobada de dimonis d'Alcúdia (vegeu-ne [vídeo](#)).
- Construir el [retallable](#) del Joc del Ball Parlat dels Diablers de la Riera.
- Realitzar la cantata: Anglès, Fina; Baucells, Josep. [Foc, foc, xip, xap, xop](#). Tarragona: Arola, 2000.

- Activitats d'escoles
  - [Escola Sant Jaume](#) de la FEP de l'Hospitalet, 2011-2012.
- Escoles amb diables infantils
  - [Escola Barrufet](#) del barri de Sants de Barcelona. També tenen el Drac Barrufafoc.
  - [Escola Ítaca](#) del barri de les Corts de Barcelona.
  - [Escola Patufet Sant Jordi](#) de l'Hospitalet de Llobregat.
- Altres materials
  - Televisió de Catalunya. [Bèsties de festa](#). [Enregistrament vídeo en línia.] TVC, La Tarasca, 2001. [Consulta: 23 abril 2013].

Cançons i cantarelles

- [La plaça](#), Brams, 2003 (vegeu-ne [vídeo](#)).
- [El drac màgic](#), Peter, Paul & Mary, 1963, trad. Ramon Casajoana, 1968.
- [Correfoc](#), Buhos, 2010.

Poesies i lletres de cançons

- *Romanço del Toc d'Inici*, Jaume Arnella, 1993 (vegeu la lletra a "Suggeriments d'activitats").
- [Ball de diables](#), David Jou.
- [La plaça](#), Brams, 2003.
- [El drac màgic](#), Peter, Paul & Mary, 1963, trad. Ramon Casajoana, 1968. Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles".
- [Correfoc](#), Buhos, 2010. Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles".

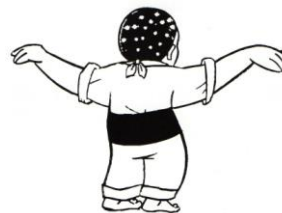

Castells, castellers i castelleres

Activitats suggerides

- Activitats en [JClic](#):
  - [El fet casteller](#), de Mercè Sàbat de Santa Margarida i els Monjos, 2001.
  - [Castellers i Barcelona](#).
- Interactius:
  - [La gralla i el tabal](#), de Magda Alegret i Mercè Domeque, 2002.
  - [Les colles de castellers de Barcelona](#), interactiu de BTV sobre les colles de Sants, la Vila de Gràcia, Poble-sec i Sagrada Família, les quals van participar a la diada castellera de la Mercè el 2010.
  - Minijocs d'[eljoccasteller.cat](#):
  - *Castellers: els castells, la colla, la música, història castellera*. [CD-ROM.] Barcelona: Metròpoli vídeo films / Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2002 (Monografies de Cultura Popular).
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - [El món casteller](#), de Rosa Soler, d'Olesa de Bonesvalls, 2011.
  - [Els castellers](#), de Montse Roca de Piera, 2008.
- Materials educatius i didàctics:
  - Són molt recomanables els materials *Fem un castell*, de Jiménez, Montardit, Segura, Tortosa i Virgili (2008), del Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona.
  - Badia, Marta; Bargalló, Josep; Elies, Gerard. *Santa Tecla a les escoles, 4. Els Castellers*. Tarragona, Ajuntament de Tarragona, Comissió Santa Tecla a les Escoles, 2007.
- Activitats d'escoles:
  - [Escola Sant Jaume](#) de la FEP de l'Hospitalet.
- *El joc de l'enxaneta*, d'Adrià Grandia, del Vendrell (2009): Es formen grups de quatre nenes i nens i es posen en fila al pati o en un camp, davant d'una ratlla marcada a terra. Quan es dona el senyal de sortida, el primer de cada grup surt corrents fins a una segona ratlla marcada, s'acotxa com una cassoleta o acotxador i es queda quiet. Seguidament, surt corrents el segon de la fila, passa per sobre del seu company o companya fent l'aleta i s'acotxa deixant la distància suficient perquè pugui passar-hi el tercer company. El tercer company o companya fa el mateix passant per sobre del primer i del segon, així com el quart, que passa per sobre dels tres, però quan s'acotxa, avisa al primer company, que s'aixeca i passa per sobre del segon, del tercer i del quart i es torna a acotxar avisant al segon, i així fins que un dels grups arriba a una tercera ratlla marcada com a final.
- Fem castells amb rotllos de paper de vàter: Es recullen rotllos i se'ls enganxa un full amb el dibuix d'un casteller vist d'esquena (9,50 x 13 cm aproximadament).

Es pinta amb el color de la colla desitjada o inventada, i a fer castells a dojo!

Exemple extret de Grandia, 2009.

- Posar els noms (pinya, terços, enxaneta, grallers, segons, dosos, cassola o acotxador, quarts, cap de colla), al lloc que correspon en el quatre de set d'[aquesta imatge](#).
- Ordenar la construcció el quatre de set d'[aquesta imatge](#).
- Calcular el nombre de castellers, sense la pinya:
  - Pilar de quatre, cinc i sis
  - Torre de set i de vuit
  - Tres de sis i de nou
  - Quatre de set i de vuit
  - Cinc de sis (els castells de cinc tenen dues cassoletes)
- Webs recomanats
  - [La Web dels Castellers.com](#) [en línia.] [Consulta: 23 abril 2013].
  - [Web Casteller](#). [en línia.] [Consulta: 23 abril 2013].
  - [Diccionari casteller](#), TERMCAT
  - Quadríptic [El món casteller: terminologia bàsica](#), TERMCAT, 2001.

Cançons i cantarelles

- [L'anxaneta](#): Toniatti, Jordi. *El barret d'en Peret*. [Enregistrament sonor]: Barcelona: ECB, DL 1997. Un disc (CD).
- [Epaillelé! Anxaneta](#), Santi Arisa i Florenci Trullàs: *Cobla-Fusió*. [Enregistrament sonor]: Barcelona: TVC-Disc, DL 1998. Un disc (CD).
- [Tocant el cel amb la mà](#), Strombers, 2012. Podeu consultar la lletra [aquí](#).
- [Pel seu nom](#), Albert Fibla, 2008.
- [Petit però valent](#), Faèrica, 2013.

Poesies i lletres de cançons

- [Pel seu nom](#), Albert Fibla, 2008. Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles".
- [Epaillelé! Anxaneta](#), Santi Arisa i Florenci Trullàs. Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles".
- [L'Enxaneta](#), Àngel Guimerà, 1949.
- [Nosaltres tots, castellers](#), Salvador Espriu, 1913:
- [Castellers](#), Joan Brossa.
- [Els Xiquets de Valls](#), Anselm Clavé.
- [Tocant el cel amb la mà](#), Strombers, 2012. Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles".
- [L'anxaneta](#), Jordi Toniatti, 1997 (Vegeu-ne la versió musical a "Cançons i cantarelles")

*A toc de timbal i gralla
el castell es va formant,
molts braços junts fan la pinya,
els castellers van pujant.*

*Amunt, amunt, anxaneta
de pressa has de pujar,
que quan a dalt fas l'aleta
el castell s'ha coronat.*

*Amb la faixa a la cintura
i el mocador en el cap,*

*vas pujant amb tanta gràcia
com puja a l'arbre un gat.*

*Amunt, amunt anxaneta
de pressa has de pujar,
que quan a dalt fas l'aleta
el castell s'ha coronat.*

La cobla i la sardana

Activitats suggerides

- Activitats en [JClic](#):
  - [La cobla](#), F. Jiménez, L. Pérez, S. Parés i altres, 1999.
  - [La Sardana a l'Escola](#), M. Bosch, 2000.
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - [La dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan](#), X. Eguiguren i C. Fibla, 2010.
  - [La cobla i la sardana](#), Rosa Àngela Mireia.
- Materials educatius i didàctics:
  - En el llibre de Mayol i Pujol *Requetetxec* (2010) hi trobareu materials interessants sobre instruments i formacions musicals (Unitat 4, “El flabiol i el tamborí”; Unitat 8, “L’acordiό”; Unitat 9, “El sac de gemecs”; Unitat 10, “La cobla”; Unitat 16, “La gralla i la dolçaina”).
  - Sobre la cobla:
    - [La cobla i la sardana](#), Roger Sellart.
    - Per a l’educació primària són molt recomanables els sis quaderns didàctics del programa “[La Sardana a l’Escola](#)”, de la Diputació de Girona (Bosch, Colon i Massa, 2007).
  - Sobre el flabiol: Hi ha diversos projectes d’introducció i aprenentatge del flabiol com a instrument fonamental en l’educació musical escolar, algun dels quals parteix de les experiències que va realitzar el Seminari d’Ensenyament dels Instruments Tradicionals (SEIT)
    - Projecte “[El flabiol a l’escola](#)”, el Vallès, 2009. Materials: Colls, Cristina; Miquel, Ferran, *et al.* *Guia Didàctica del Projecte El Flabiol a l’Escola*. Sabadell: ACE La Riscla/Generalitat de Catalunya, Departament d’Educació, Servei Territorial Vallès Occidental II, Centre de Recursos Pedagògics, 2012. Disponible també en línia [aquí](#) [Consulta: 23 abril 2013].
    - “[Projecte d’introducció dels instruments de música tradicional catalana a l’escola](#)”, Tarragona, 2010. Materials: Olivé, Roser. *Els instruments de música tradicional catalana a l’escola. El flabiol a l’escola 1*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d’Educació, Serveis Territorials de Tarragona, 2010. Disponible també en línia [aquí](#). [Consulta: 23 abril 2013]
  - Altres materials:
    - “Instruments populars de bufar, picar i rascar”. [Rodasons](#). [Enregistrament vídeo en línia.] Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995.
    - “De l’arbre al pentagrama”. [Atrapa-sons](#). [Enregistrament vídeo en línia]. Barcelona: TVC, 2007.
    - [Els instruments tradicionals del nostre folklore](#). [en línia.] [Consulta: 23 abril 2013].
    - [L’acordiό](#). Marchena, Carme. [en línia.] 1999. [Consulta: 23 abril 2013].
- Construir un tamborí:
  - [Procés de construcció de tamborins amb material a l’abast de tothom](#), Ferran Miquel i altres, Valls, 2008.
  - [Memòria de l’experiència de construcció de tamborins amb material a l’abast](#), Cristina Coll, Escola Floresta, Sabadell, 2009.
  - [Construcció de tamborins](#), Joan Escoda, IES Forat del Vent, Cerdanyola del Vallès, 2011.
  - [Tamborete o tamboril pequeño](#), Juanma Sánchez, Madrid, 2002.

- Activitats d'escoles:
  - Música! El flabiol a la ZER, ZER Nairedà, "[Dossier Cicle Mitjà – Flabiol](#)"; "[Dossier Cicle Superior - Flabiol](#)".
- Audicions. Hi ha dos CD del grup Els Cosins del Sac (2000 i 2002), que contenen contes amb música tradicional, interpretada amb instruments tradicionals:
  - Els Cosins del Sac. *Ton pare ball el drac*. [Enregistrament sonor]: Barcelona: Ventilador, DL 2000. Un disc (CD).
  - Els Cosins del Sac. *Vull una escombra voladora*. [Enregistrament sonor]: Barcelona: Discmedi, DL 2002. Un disc (CD).

Cançons i cantarelles

- Cantarelles:
  - *A Calella, la botella; a Sant Pol, el flabiol; a Canet, el tamborino, i a ballar de sol a sol*. En aquest cas, la botella vol dir un sac de gemecs.
  - *Ja refila el flabiol, a ritme del tamborino, mentre plora la tarota, i gemega el bot del sac*.
- *La sardana de l'avellana*: "La sardana de l'avellana, pica de peus i balla de gana. La sardana de Ripoll, mata la puça i deixa el poll". Vegeu-ne la lletra i la partitura a la pàg. 13 de [Tots cantem junts](#) (2011).
- En relació amb el flabiol:
  - *Sant Ferriol*: "Ara ve Sant Ferriol, ballarem de déu ho vol, el que toca el tamborino ha perdut el flabiol". Vegeu la pàgina 75 de *Cançons populars i tradicionals a l'escola*, 2002.
- En relació amb el sac de gemecs:
  - *Ball rodó*: "Ball rodó caterineta, ball rodó caterinó. S'han menjat la cansalada i tots els ous del ponedor". En aquesta cançó, "caterina", en minúscula, vol dir un sac de gemecs. Vegeu-ne la partitura [aquí](#).
- Nadales amb instruments tradicionals: *A Betlem* (gaita, tamborino, sac de gemecs...), *A Betlem me'n vaig* (timbalet, ferrets, violinet...), *Baixa pastors* (timbals i xeremies), *Ball rodó* (violes i violins), *Ballmanetes* (llaüts i trompetes), *Bella companyia* (violí, viola...), *El desembre congelat* (tamborí, flabiol i gralla), *El dimoni escuat* (flautetes, violins, baixons, dolçaines, violes, baixons, tamborins...), *El fill d'Israel* (panderos, cascavells, tamborino, sac de gemecs...), *Els tres pastorets* (flabiol, viola i cascavells), *Veniu a adorar* (pandero, ferrets, samfonia i sac de gemecs), etc. Vegeu: Amades (1993) i Buqué i Badia (2002).

Poesies i lletres de cançons

- [Lo violí de Sant Francesc](#), Jacint Verdaguer.
- [La Festa d'Ulisses](#), Jaume Arnella.
- [El Ginjoler](#), Clàudia Tallero, Escola Les Alzines, 1r de batxillerat (Girona). Guanyadora de l'Englantina en els XXXII Jocs Florals Literaris Escolars de 2012.
- Al llibre de Miquel Desclot *Més música, mestre!* (Barcelona: La Galera, 2001), inclòs a *El domador de paraules. Poesies incompletes* (Barcelona: La Galera, 2012), s'hi poden trobar poesies i endevinalles d'instruments populars i de cobla.

El flamenc

Activitats suggerides

- Activitats en [JClíc](#):
  - [Folklore andaluz: el flamenco](#), d'Alfonso Santiago, Colegio Fray Claudio, Trigueros, Huelva.
- Webquestes i Caceres del tresor:
  - Flamenc: [Marcando el compás](#), de Zoraida Pérez, IES Bajo Guadalquivir, Lebrija.
- Construir un caixó:
  - [Cajón flamenc](#), Musicandis, de l'IES Jaume Vicens Vives, Girona.
  - [Cómo crear un cajón flamenco](#), de l'IES Fuente Grande, Alcalá del Valle, 2009.
  - [Cajón peruano](#), de German Versalles, Ciudad de Buenos Aires, Argentina, 2010. [Primera part](#) i [segona part](#).
  - [Cómo construir un cajón peruano](#), de negritom1984, 2012.
- Materials educatius i didàctics
  - Al llibre de Mayol i Pujol [Requetetxec](#) (2010) s'hi troben materials interessants (Unitat 13, "El grup de rumba catalana"; Unitat 15, "Els grups de jazz i de flamenc").
  - Materials per a conèixer [Càndida Pérez](#) i alguns dels seus cuplets (Escola Ferran Sunyer de Barcelona, 2009).
  - Un interessant [mapa conceptual](#) del flamenc, amb enllaços d'exemple, d'Ana Sánchez, de l'IES Tomás Mingot de Logronyo.
  - [El flamenco. Patrimonio inmaterial de la humanidad](#), de Massimo Pennesi.
  - [Flamenco con Mos](#), de Felipe Lara, Manuel Gértrudix i Felipe Gértrudix, Madrid, 2008.
  - [El Flamenco en Primaria](#), de Benjamín Perea.
  - [Poesías cantadas de Lorca](#).
  - "[Flamenc i en Pere i el llop](#)." *Atrapa-sons*. [Enregistrament vídeo en línia.] Barcelona: TVC, 2007.
  - "[La música gitana i en Peer Gynt](#)." *Atrapa-sons*. [Enregistrament vídeo en línia.] Barcelona: TVC, 2007.
  - [Portal educativo. El flamenco](#), Junta de Andalucía.
- Activitats d'escoles
  - [Ballem amb el qarrotín de Lleida](#), de l'Escola Doctor Serés, Alpícat, Lleida, 2011.
  - [Setmana cultural-Flamenc](#), de l'Escola Pericot Montiliví, Girona, 2011.
  - [Lorca y el flamenco](#), projecte de Beatriz Rodríguez, 2010.

Cançons i cantarelles

- [El qarrotín](#), Caçadors de paraules (TV3).
- [La rumba de Barcelona](#), Xavier Patricio Pérez, "Gato Pérez.
- [Rumba de Barcelona](#), Manu Chao.
- [Gitana hechicera](#), Pere Pubill, "Peret" (versió castellana).
- [La rumba del medi ambient](#), Carles Cano (Projecte Poemúsica).
- [Romance sonámbulo](#) (*Verde*), Manzanita.

Poesies i lletres de cançons

- [Garrotín](#) de Lleida. Vegeu-ne la versió amb música a “Cançons i cantarelles”.
- [La rumba de Barcelona](#), Xavier Patricio Pérez, “Gato Pérez”, 1978. Vegeu-ne la versió amb música a “Cançons i cantarelles”.
- [Rumba de Barcelona](#), Manu Chao. Vegeu-ne la versió amb música a “Cançons i cantarelles”.
- [Gitana hechicera](#), Pere Pubill, “Peret”, Barcelona, 1992. Vegeu-ne la versió amb música a “Cançons i cantarelles”.
- [La rumba del medi ambient](#), Carles Cano.
- [Que yo no sé qué me pasa](#), Miguel Hernández.
- [Romance sonámbulo](#), Federico García Lorca, 1924. Vegeu-ne la versió amb música de Manzanita a “Cançons i cantarelles”.
- [Retrato de Silverio Franconetti](#), Federico García Lorca.

Bibliografia

Amades, Joan. *Les Cent millors cançons de Nadal*. Barcelona: Selecta, 1993.

Badia, Marta; Bargalló, Josep; Elies, Gerard. *Santa Tecla a les escoles, 4. Els Castellers*. Tarragona, Ajuntament de Tarragona, Comissió Santa Tecla a les Escoles, 2007.

Batalla, Montse; Domínguez, Xevi. *En Pau, l'Arnau i l'Anna a..., Terra de foc*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Interior, 2011. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/interior/Home/030%20Arees%20dactuacio/Proteccio%20Civil/Riscos%20i%20autopr%20teccio/Revetlles/docs/Comic_2011.pdf> [Consulta: 23 abril 2013].

Bosch, Mireia; Colon, Xavier; Massa, Quim. *La Sardana a l'Escola. Quaderns didàctics*. Girona: Diputació de Girona, 2007. També disponible en línia a: <<http://www.ddgi.cat/recursosPedagogics/sardana/quaderns.html>> [Consulta: 23 abril 2013].

Buqué, Montserrat; Badia, Marta. *Tunc que tan tunc. Cançoner de Nadal 1 i 2. Per als més menuts*. Tarragona: Arola, 2002.

Cançons populars i tradicionals a l'escola. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2002. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIV/doc_20517154_1.pdf> [Consulta: 23 abril 2013].

Carteron, Stéphane; Garcia, Begoña. *Painting Barcelona "Bestiari"*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2012. Fragment en línia a: <<http://issuu.com/publicacionsajuntamentbcn/docs/bestiariibaronapainting>> [Consulta: 23 abril 2013].

Els Ministrils del Camí Ral. *Toc d'Inici. Balls del Seguici Popular de Barcelona*. [Enregistrament sonor]: Barcelona: La Casa dels Entremesos, DL 2012. 1 disc (CD).

Grandia, Adrià. *La Festa Major a l'escola. La maleta del foc*. El Vendrell: Agrupació de Cultura Popular del Vendrell, L'Embarcada, 2009.

Grandia, Adrià. *La Festa Major a l'escola. La maleta dels balls populars*. El Vendrell: Agrupació de Cultura Popular del Vendrell, L'Embarcada, 2009.

Grandia, Adrià. *La Festa Major a l'escola. La maleta dels castells*. El Vendrell: Agrupació de Cultura Popular del Vendrell, L'Embarcada, 2009.

Grandia, Adrià. *La festa major a l'escola: La maleta de les sardanes*. El Vendrell: Agrupació de Cultura Popular del Vendrell, L'Embarcada, 2009.

Jiménez, Ada; Montardit, Núria; Segura, Marta; Tortosa, Jordi; Virgili, M. Joana. *Fem un castell*. Tarragona, Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona, 2008. També disponible en línia a: <<http://cdatarragona.net/wp-content/uploads/lal-fem-un-castell.pdf>> [Consulta: 23 abril 2013].

Jiménez, Ada; Montardit, Núria; Segura, Marta; Tortosa, Jordi; Virgili, M. Joana. *Fem un castell. Guia didàctica*. Tarragona, Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona, 2008. També disponible en línia a: <<http://cdatarragona.net/wp-content/uploads/gd-fem-un-castell.pdf>> [Consulta: 23 abril 2013].

Mayol, Josep Maria; Pujol, Maria Antònia. *Requetetxec. Descubrim els instruments i grups instrumentals dels Països Catalans*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2010. També disponible en línia a: <<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.4f810f50a62de38a5a2a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=403b591bb3e73310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=403b591bb3e73310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default&contentid=6ac0fe30e2e73310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD>> [Consulta: 23 abril 2013].

Mayol, Josep Maria; Pujol, Maria Antònia. *Requetetxec. Descubrim els instruments i grups instrumentals dels Països Catalans. Llibre del mestre*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2010 (Inclou 3 CD i 1 CD-ROM). També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/CPCPTC/Documents_Estatics/PU_Publicacions/SD_RQTX_Llibre_mestre_tot.pdf> [Consulta: 23 abril 2013].

Miquel, Ferran, et al. *Guia Didàctica del Projecte El Flabiol a l'Escola*. Sabadell: ACE La Riscla / Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Servei Territorial Vallès Occidental II, Centre de Recursos Pedagògics, 2012. També disponible en línia:
<http://www.flabiol.es/Documents/Guia%20didactica%20flabiol%20a%20l%20escola_R3_blau_protegit.pdf>
[Consulta: 23 abril 2013].

Olivé, Roser. *Els instruments de música tradicional catalana a l'escola. El flabiol a l'escola 1*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Serveis Territorials de Tarragona, 2010. També disponible en línia:
<<http://www.xtec.cat/~e3944813/pdf/instruments2010.pdf>> [Consulta: 23 abril 2013]

Riera, M. Mercè. *Bestiari històric de Barcelona 1. Material didàctic*. Barcelona: Departament de Festes i Tradicions de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, 2009. També disponible en línia:
<http://casesdelafesta.bcn.cat/sites/default/files/mat_didactic.pdf> [Consulta: 23 abril 2013].

Tots cantem junts. [en línia]. El Vendrell: Ajuntament del Vendrell, Regidoria d'Educació, 2011 [Consulta: 23 abril 2013]. Disponible a: <<http://www.tedebojos.com/moleskine/DossierCDEscolesBressol2011.pdf>>.

Aquestes propostes han estat extretes de:

Puig i Martín, Jordi; Quintana i Albalat, Jordi. *Les Cases de la Festa: imatgeria, foc, dansa i música*. Barcelona: Institut d'Educació i Institut de Cultura de Barcelona, 2013 (Quaderns del Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona, núm. 6) DL: B.10454-2013.